

Dokumenttyp: Policy
Utfärdad av: Klas Kärre
Datum: 2020-05-05
Beslutad av: Styrelsen
Datum: 2021-09-15

Cancerfondens policy för handläggning av oredlighetsärenden

1. Inledning

- 1.1. För att besegra cancer ska Cancerfonden finansiera den främsta cancerforskningen. Det är därvid självklart att denna forskning bedrivs enligt vetenskapliga vedertagna regler med höga krav på metodologi, objektivitet, dokumentation och etik.
- 1.2. Cancerfondens styrelse har upprättat denna policy för att fastställa riktlinjer för handläggning av oredlighet eller misstanke om oredlighet ("oredlighetsärenden") inom forskningsprojekt som finansieras av Cancerfonden eller som rör ansökan om anslag till Cancerfonden.
- 1.3. Enligt stadgarna ska Cancerfondens forskningsnämnd på eget initiativ eller efter ansökan i föreningens namn bevilja anslag till institutioner, forskargrupper eller enskilda forskare.
- 1.4. Policyn ska gås igenom årligen och revideras vid behov.

2. Oredlighet

- 2.1. Med oredlighet avses i denna policy en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås av en av Cancerfonden finansierad forskare med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. Cancerfonden accepterar inte oredlighet inom de projekt som stöds. Ej heller accepteras brott mot etablerade etiska regler inom forskningsområdet, till exempel avsaknad av erforderliga etiska tillstånd, brott mot givna etiska tillstånd, brott mot gällande lagar, förordningar och föreskrifter. Med oredlighet avses likaså andra ageranden eller omständigheter som gör att forskaren är olämplig eller att forskningsprojektet är olämpligt att stödjas av Cancerfonden.
- 2.2. Enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning är det forskningshuvudmannen som har det övergripande ansvaret för att forskningen utförs i enlighet med god forskningssed. Forskningshuvudmannen utgör den statliga myndighet eller den fysiska eller juridiska person i vars verksamhet forskning bedrivs, vilket i Cancerfondens fall innebär universitet och högskolor. Om det kan misstänkas att oredlighet i forskning har förekommit i en forskningshuvudmans verksamhet, ska forskningshuvudmannen överlämna handlingarna i ärendet för prövning av Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (NPOF). En högskola eller ett universitet ("högskola") har dock en skyldighet att utreda även andra misstänkta avvikelser från god forskningssed än sådana som utreds enligt lagen om ansvar för hos forskningssed och prövning av oredlighet, och högskolan ska ha riktlinjer för sådan prövning.

- 2.3. Om nämnden har fattat ett beslut om att det har förekommit oredlighet i forskning, eller det framgår av ett beslut av nämnden att det har förekommit en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering utan att uppsåt eller grov oaktsamhet har kunnat konstateras, ska forskningshuvudmannen snarast efter att beslutet har fattats informera berörda forskningsfinansiärer, myndigheter, vetenskapliga tidskrifter och andra berörda om beslutet. Forskningshuvudmannen ska inom sex månader efter att beslutet har vunnit laga kraft rapportera till nämnden vilka åtgärder huvudmannen har vidtagit eller avser att vidta med anledning av beslutet.
- 2.4. Oredlighetsärenden kan initieras i samband med pågående forskningsanslag finansierade av Cancerfonden eller pågående ansökan till Cancerfonden om anslag, vilket föranleder olika åtgärder.

3. Initiering av oredlighetsärenden

- 3.1. Cancerfonden ska samverka med högskolorna för att upptäcka oredlighet inom forskning. Kommunikation i oredlighetsfrågor ska ske med, av högskolan, utsedda kontaktpersoner med särskilt ansvar för oredlighet.
- 3.2. Cancerfondens anslagskontrakt eller annan avtalshandling ska ange att en högskola är skyldig att till Cancerfonden anmäla utredningar av oredlighet som pågår vid högskolan och som rör forskning som Cancerfonden finansierar, samt att detta bör ske så snart en utredning om oredlighet har initierats.
- 3.3. Om Cancerfonden upptäcker eller misstänker oredlighet ska denna anmälas till behörig högskola samt till forskningsnämndens ordförande.

4. Beslutsordning

- 4.1. Beslut som gäller utredning om misstänkt oredlighet fattas på två nivåer. Den första gäller löpande hantering av pågående anslag och ansökningar som berörs av en pågående utredning, vilket ligger under forskningsnämndens ansvar. Den andra gäller beslut om konsekvenser när oredlighet har fastställts, vilket ligger under styrelsens ansvar. En särskild beredningsgrupp beslutad av styrelsen med representanter från forskningsnämnden, styrelsen och erforderlig kompetens från kansliet ansvarar för beredning av sådana ärenden inför beslut i styrelsen.
- 4.2. Cancerfondens forskningsnämnd fattar beslut angående löpande hantering av pågående anslag och ansökningar som berörs av oredlighetsärenden. De åtgärder som kan beslutas framgår i avsnitt 6 och 7. Forskningsnämnden äger rätt att inom ramen för sin behörighet delegera beslutanderätt till ordförande eller annan ledamot under forskningsnämnden. Forskningsnämnden ska utöva erforderlig kontroll över hur sådana befogenheter utförs. Varje ärende ska dessutom löpande anmälas till en den av styrelsen sammansatta beredningsgruppen.

- 4.3. I oredlighetsärenden där vetenskaplig oredlighet och ansvarsförhållanden har fastställts ska det beslutas om pågående anslag (inklusive eventuellt innehållna medel) ska dras in samt hur lång tid som måste gå innan de berörda forskarna får inkomma med nya ansökningar till Cancerfonden. Cancerfondens styrelse fattar beslut om sådan karens för individuella forskare, med hänsyn tagen till det ansvar Cancerfonden anser att forskaren har för den fastställda oredligheten. Detta ska bedömas utifrån befintliga utredningar och vid behov kompletterande dialog mellan forskaren och Cancerfonden, vilket genomförs av den särskilda beredningsgruppen.
- 4.4. Om ett oredlighetsärende som rör förtroendevalda inom forskningsnämnden initieras ska ärendet omedelbart, redan under den löpande hanteringen, överlämnas till Cancerfondens styrelse för vidare åtgärder.

5. Allmänt om handläggning

- 5.1. Personer som kan antas vara jäviga i ett ärende ska inte delta i utredningen. Cancerfondens för var tid gällande jävsregler ska följas.
- 5.2. Den eller de forskare som är föremål för ett oredlighetsärende ska informeras om att Cancerfonden har inlett ett ärende och ges tillfälle att lämna yttrande.
- 5.3. Beslut i oredlighetsärenden ska vara tydligt motiverade. Hanteringen av ärenden ska dokumenteras och arkiveras. Det underlag som är relevant för ärendets hantering ska bevaras.

6. Misstanke om oredlighet vid pågående ansökan om forskningsanslag

- 6.1. Om misstanke om oredlighet i forskning uppstår, till exempel genom att en formell utredning initierats, kan Cancerfonden, utan annan utvärdering av ansökan, besluta om att:
 - a) inte ta upp ansökan till prövning,
 - b) vänta med att utvärdera ansökan i avvaktan på en pågående utredning,
 - c) bordlägga definitivt beslut om anslag om oredlighetsutredningen förväntas blir klar under pågående ansökningsomgång.

7. Misstanke om oredlighet inom ramen för pågående anslag

- 7.1. Om misstanke uppkommer om oredlighet inom ett projekt som har fått beviljat anslag kan Cancerfonden besluta att tills vidare inte betala ut beslutade anslag. Cancerfonden kan även vända sig till den institution som ansvarar för projektet och begära att institutionen håller inne gjorda utbetalningar till institutionen men som ännu inte är överförda till projektet. Om NPOF:s utredning i sin slutsats inte fastställer att forskaren har gjort sig skyldig till oredlighet kan innehållna anslag betalas ut retroaktivt.

8. Fastställd oredlighet vid pågående ansökan om forskningsanslag

- 8.1. Om oredlighet är fastställd inom ett projekt för vilken ny ansökan lämnats in för bedömning kan Cancerfonden, utan föregående utvärdering besluta att inte ta upp ansökan till prövning. Cancerfonden kan också avbryta utvärderingen och avslå ansökan.

9. Fastställd oredlighet i ett pågående eller avslutat projekt

9.1. Om det fastställs att oredlighet förekommit kan anslaget för de berörda forskarna dras in, med beaktande av den individuella graden av ansvar för oredligheten. Cancerfonden kan också i sådana fall återkräva medel som utdelats till projektet, samt besluta om karensperiod innan den berörda forskaren får ansöka om medel igen.

10. För punkterna 6-9 gäller att Cancerfonden kan initiera dessa åtgärder mot alla anslag som de berörda forskarna innehar eller ansöker om. Bordläggning, avslag, tillfälligt innehållande eller indragning av medel kan således tillämpas även på ansökningar och anslag som ej är under utredning eller har utretts, om anslagsmottagaren på dessa är föremål för utredning i samband med ett annat projekt (oavsett om detta finansieras av Cancerfonden eller ej).